

Національні індекси наукового цитування.

Поряд з існуванням міжнародних загальнонаукових наукометричних платформ у багатьох країнах світу створюються національні індекси наукового цитування.

<...> Піонером у сфері створення національних індексів наукового цитування є Китай. Наприкінці 80-х років ХХ ст. Центр документації та інформації Китайської академії наук розпочав формування бази даних Chinese Science Citation Database, а Китайський інститут наукової та технічної інформації – бази China Scientific and Technical Papers and Citations. Тематична спрямованість цих баз досить різна: перша з них фокусується на фундаментальних науках, а друга – на прикладних (технічні науки, сільське господарство, медицина тощо).

На початок 2000 р. Chinese Science Citation Database містила понад 1 тис. назв китайських журналів, 350 тис. статей і понад 1 млн посилань. База даних надає статистичну інформацію про кількість публікацій провідних університетів країни та науково-дослідних інститутів і статистику розподілу кількості статей за регіонами країни. Тут також представлена інформація про розподіл авторів за віком, статтю, ученим ступенем. Китайськими фахівцями застосовується підхід Бредфорда при виділенні «ядра» періодичних видань і наукових установ на основі їх публікаційної активності та цитованості. З 2007 р. ця база даних інтегрована з платформою Web of Knowledge.

Станом на 2010 р. China Scientific and Technical Papers and Citations охоплювала майже 1,4 тис. періодичних видань Китаю і містила понад 180 тис. статей і 550 тис. посилань. При відборі журналів враховувалися такі критерії: реферування видання у світових та китайських реферативних службах, висновки експертів відповідної галузі, наявність в організації-видавця статусу національного наукового товариства. Як критерії для включення нових журналів також бралися: якість опублікованих статей за оцінками експертів, наявність наукового рецензування в редакторському циклі, тираж видання, здатність залучити на свої сторінки відомих авторів, представленість у міжнародних індексуючих службах, наявність у складі редколегії вчених зі світовим ім'ям. Крім того, ставилося завдання підтримувати розвиток журналів у галузях, що тільки зароджуються, особливо на перетині наук, а також включення певної кількості видань з менш розвинутих провінцій Китаю.

Для кожного журналу, включеного до China Scientific and Technical Papers and Citations, розраховується загальна кількість цитувань, імпакт-фактор, індекс оперативності, частка статей, профінансованих великими науковими фондами, відсоток іноземних авторів тощо. Якщо видання має

низькі показники, воно може бути виключене з бази даних. Під час індексування враховуються не всі матеріали, опубліковані в періодичному виданні: лекційні нотатки, реферати доповідей, промови та звернення до бази не потрапляють. Деякий час збиралася також інформація про затримку між поданням рукопису і публікацією його на сторінках журналу, про вік, стать та займану посаду першого автора. Присвоєння тематичної рубрики проводиться фахівцями відповідно до державного рубрикатора.

На початку 2002 р. Китайський інститут наукової та технічної інформації розпочав роботу над ще однією базою даних – Chinese S & T Journals (English Edition) Citation Reports, що складається з 112 англomовних журналів, які видаються на території Китаю. Розробники переконані: база даних сприятиме науковій співпраці між китайськими і закордонними вченими.

Наприкінці 90-х років ХХ ст. Нанкінським університетом та Гонконгським науково-технічним університетом розпочато роботи над проектом створення бази даних Chinese Social Science Citation Index. Вона розроблялася для оцінки результатів досліджень соціальних наук у Китаї, наукового потенціалу регіонів та установ, визначення основних груп авторів у предметних галузях. У 2007 р. Chinese Social Science Citation Index вже охоплювала близько 500 журналів, що становило 20 % від усієї сукупності китайських журналів у галузі гуманітарних і соціальних наук. Структурно база даних є сукупістю трьох модулів: оброблення даних, пошуку інформації та статистики. Модуль оброблення даних формує: основну базу даних, яка містить основну інформацію про всі видання, представлені в Chinese Social Science Citation Index; базу даних з індексами цитування; бази даних наукових установ і колективів, авторів, предметних рубрик тощо. Модуль пошуку інформації дає змогу виявляти дані за всіма складовими елементами. Модуль статистики надає інформацію про кількість наукових робіт за галузями знань, регіонами країни, групами вчених з певного напрямку тощо.

З 1997 р. роботи зі створення національного індексу наукового цитування проводяться і в Тайвані. За підтримки Центру гуманітарних досліджень Національної наукової ради Китаю розпочато роботи зі створення Taiwan Humanities Citation Index. До цієї бази даних включаються журнали з гуманітарних наук та мистецтва, видані на території Тайваню. Taiwan Humanities Citation Index індексує тільки науково-дослідні статті, інші матеріали, опубліковані у виданнях, до бази даних не потрапляють. Відмінною рисою Taiwan Humanities Citation Index є розпис не тільки списку використаних джерел, а й просто цитат із тексту. Також враховується мова

цитованої роботи. На початок 2004 р. база даних охоплювала 3,5 тис. журналів, понад 35 тис. статей і близько 50 тис. посилань. Taiwan Humanities Citation Index надає інформацію про індекс цитування статей, імпакт-фактор журналів, а також ві-домості про вчених і наукові установи Тайваню.

В Японії до створення власного індексу наукового цитування приступили в 1995 р. Розроблення проекту доручили Національному інституту інформатики Японії. Створений ним продукт в англійському варіанті отримав назву Citation Database for Japanese Papers. Тут індексуються лише наукові видання, що виходять друком в Японії. На кінець 2003 р. база даних містила близько 1 тис. періодичних видань, 900 тис. проіндексованих статей і 10 млн посилань. Галузеве покриття охоплює природничі та технічні науки, медицину, сільське господарство тощо. Для кожного періодичного видання розраховується загальна кількість посилань, імпакт-фактор, індекс оперативності. На етапі відбору джерел для індексування перевага надавалася виданням наукових товариств, зареєстрованим у Науковій раді Японії, та виданням, що публікують оригінальні дослідження. Розробники бази даних намагалися підтримувати баланс під час відбору джерел для гармонізації представлення фундаментальних і прикладних наук. Наукометрична база даних дає змогу аналізувати взаємозв'язки між науковими установами Японії, періодичними виданнями й ученими. Що особливо важливо: надається спільний пошук по Citation Database for Japanese Papers і базі даних Web of Knowledge. Він можливий для передплатників обох продуктів (*Копанєва Є. Національні індекси наукового цитування // Бібліотечний вісник. – 2012. – № 4. – С. 30–31*).